

Director y Administrador

LUDOVICO FURLAN

callé Coronel Ramón Lista 5158

Succ. 17

U. T. 50-5502

Naročnina:

Eno leto \$ 5.—; ½ leta \$ 3.—

Posamezna številka \$ 0,15

PRAVICA

JUSTICIA

PERIODICO YUGOSLAVO - ESLOVENO

Correo
Argentino
Central B

TARIFA REDUCIDA

Concesión No. 3054

Registro de la Propiedad

Intelectual N° 196.979

No. — Štev. 9.

Buenos Aires, 29 de Enero de 1946

AÑO — LETO I.

Predsednik Slovenske Vlade Odgovarja na Pastirsko Pismo

Meseca oktobra je skupina škofov v Jugoslaviji naslovila na svoje vernike "Pastirsko pismo", v katerem je napadla Narodno osvobodilno fronto in provizorično jugoslovansko vlado, kakor tudi vlade posameznih federalnih edinic, in jim očitala preganjanje cerkve, vere in duhovništva, odprave veronauka in katoliškega tiska in drugih "zločinov". Ta obtožnica je bila čitana z prižnic katoliških cerkva, očitno brez strahu pred isto vlado, katero se obtožuje teh grehov. Reakcionarno časopisje v Ameriki, jugoslovansko in ameriško, je z veliko naslado komentiralo o tem "pismu" ter svoje članke osolilo s svojim strupenim jezikom, opirajoč se na fabricirana poročila o terorju v Titovi Jugoslaviji, poročila, ki so do gotove meje zagledala dan v pisarnah Titove opozicije v Ameriki, Angliji in Italiji.

Slovenski tisk v Ljubljani se je obrnil na predsednika narodne vlade

"Vsebinsko "Pastirsko Pismo" poznam. Ko sem ga bral, je moje začudenje raslo od vrste do vrste. Človek bi namreč mislil, da je nemogoče govoriti o morali, hkrati pa v isti sapi kopičiti — neresnice. Vsaj za naše — recimo partizansko — pojmovanje morale in njenih obveznosti je kaj podobnega nemogoče... Mi smo v svoji dobrodušnosti seveda toliko naivni, da šestokrat sedimo po sebi tudi tiste, ki bodisi ne znajo ali ne morejo, bodisi nočejo biti dobrodušni. Naša dobrodušnost je morda naša slabost, a morda tudi nevarno orožje, ki nasprotnika ne tolče zgolj politično in materialno, temveč ga bi je hkrati moralno. Vsekakor pa ima naša dobrodušnost svoje meje.

Kako se je kdo ponašal tedaj, ko je narod bojeval svoj nadčloveški boj za svobodo, in kako ravna danes, ko se ljudstvo znova z nadčloveškimi napori trudi, da si svoj osvobojeni dom obnovi iz ruševin, da si ga zgradi, kakor samo želi in kakor je zares njemu v korist — preko tega tudi naša dobrodušnost in velikodušnost ne moreta in ne smeta. vsaj kar tako meni nič tebi nič ne...

Ko sem torej "Pastirsko pismo" prebral do kraja, sem se spomnil, da so v preteklih štirih letih bili ljudje, da so bili višji cerkveni pastirji in duhovniki, ki so v imenu "Boga in večnih načel" stopili na okupatorjevo stran, zasadili v najhujši stiski svojemu narodu nož v hrbet in z vso avtoriteto svoje vere in svoje Crkve neumorno zagrizeno, strastno podžigali bratomorní boj.

Spomnil sem se na katoliške duhovnike, ki so po dolenskem z lastno roko klali ujeté partizane in zraven vzklikali: "V imenu Kristu-

Slovenije Borisa Kidriča, da poda svojo izjavo glede obtožbe v "Pastirskem listu". Predsednik Kidrič ni samo podal svojega mišljenja o neutemeljenih očitkih in obtožbah, temveč je pridal še nekaj doslej v Ameriki neznanih informacij, katere bodo zanimale ne samo člane in somišljenike SANSa, temveč tudi njegove nasprotnike in one slovenske Amerikance, ki verujejo le propagandi, ki jo širi med njimi klerofašistični tisk v Clevelandu in drugod. Kako je odgovoril slovenski narod na to nizkotno in gnusno propagando, povedo jasno rezultati novembrskih volitev, ko je Slovenija odglasovala 10 proti 1 za Narodno fronto in njene kandidate. Kidričevo izjavo, kakor tudi zahvalno pismo družbe sv. Mohorja, prinašamo tukaj v celoti. Čitajte, potem pa sodite.

Mirko G. Kuhel,
tajnik SANSa.

sovih ran — pogine naj partizan".

Spomnil sem se na hrvatske katoliške duhovnike s košarami polnimi ugaslih človeških oči, iztaknjenih pravoslavnim Srbom, še preden je vzplamtel osvobodilni partizanski boj.

Spomnil sem se na katoliškega duhovnika — ustaša, ki ga je obkolpi na oni strani Bele Krajine ujet naš partizanski komandir in v njegovem žepu našel v švilen papir zavite plave oči osemnajstletnega dekleta, zraven pa listič z besedami: "Poglavniku v poklon".

Spomnil sem se na ljubljanske lemenatarje, zasliševalce v domobranski policiji, ki zaprtih slovenskih deklet niso mučili samo z bičkovko, bičem in elektriko, temveč so jim tudi sicer delali silo.

Nikar ne recite, da so bili posamezniki. Vsekakor ima svoje različne stopnje, različne izraze svojega divjaštva tudi narodno izdajstvo. Toda vsi izrazi, vse stopnje narodnega izdajstva imajo en sam izvor — namreč narodno izdajstvo. In nihče danes ne more tajiti, da se je na primer oficijalna cerkev v ljubljanski škofiji v času narodno osvobodilne borbe podala odkrito, jasno in enosmiselno — na pot narodnega izdajstva. Ko pa se je to zgodilo, je prevzel nase ljubljanski višji pastir, so prevzeli nase njegovi pomočniki, so prevzeli nase njegovi duhovniki in vsi, ki so mu brez upora ali vsaj brez odpora sledili, moralno odgovornost tudi za najogabnejše zločine, prevzeli so moralno odgovornost za ujetnike, zaklane "v imenu Kristusovih ran", prevzeli so odgovornost za dekleta, ki jim je bila storjena sila, za pomorjence v policijskih in belogardističnih gnezdih, za strahote Sv. Urha (belogardi-

stične morilnice), za pobite talce, skratka za vse neštete grozote, ki so se zgrnile nad naš narod. Končno so prevzeli odgovornost tudi za vse one, ki so jih zapeljali v zločin, pa so morali kasneje svoj zločin plačati.

Tako vsaj pojmujejo moralo in moralno odgovornost — mi.

Vsa čast patriotičnim duhovnikom, vsa čast tudi njihovem prepričanju v vsej njegovi celoti — ki so se tako ali drugače udeležili osvobodilnega gibanja, ki so se narodnemu izdajstvu uprli bodisi kot partizani bodisi kot ilegalni delavci. Spoštujemo jih kot bojne tovariše, bratje so med nami, z nami vred lahko gradijo našo svobodo. Tudi nismo odbili in ne odbijamo tistih, ki so malo kasno — šele po osvoboditvi — stopili iz svoje rezerve, se otresli megle svojih predsodkov in spoznali, da je treba narodno izdajstvo obsoditi, da je treba z osvobodilno oblastjo sodelovati. Dali smo jim in dajemo jim vso možnost lojalnega sodelovanja.

Se nikoli niti moralno, nikoli nobena institucija ni imela take prilike, da lahko tako ugodno, tako brez posledic zase popravi zablode...

Res je, naši preprosti verniki, hkrati zvesti pristaši narodne in ljudske svobode, so pričakovali o s t r e g a pastirskega pisma. Pričakovali so pastirsko pismo, ki bo ožigosalo narodno izdajstvo, ki bo neusmiljeno bičalo izkoriščevanje vere in cerkve v izdajalske namene, ki bo v resnici zastopilo — MORALNO NAČELO. Če se prav spominjam svetopisemskih zgodb, je Kristus napravil red v templju, ko se je nakopčila v njem nesnaga...

Pastirsko pismo je zares bilo napisano in prečitano. Obsodilo pa ni narodnega izdajstva, obsodilo ni belogardističnih duhovnikov, ki so osebno klali "v imenu Kristusovih ran", obsodilo ni ljubljanskih lemenatarjev, ki so mučili in posiljevali dekleta in jim delali silo, obsodilo ni višjih pastirjev, ki so se odkrito spečali z okupatorjem in pozivali v bratomorni boj, pozvalo ni zapeljancev, naj svoje grehe in zločine popravijo z vdano stjo domovini, z delom za domovino, — obsodilo pa je osvobodilno narodno in ljudsko oblast.

Spomnil sem se raznih okrožnic in pastirskih besedi iz preteklih štirih let pa sem se vprašal, kar se je brez dvoma vprašal še marsikdo med nami: Ali ne vodi od raznih okrožnic in raznih pastirskih besedi preteklih štirih let pa vse do tega pastirskega pisma — ena sama rdeča nit?!

Bodi dovolj razmišljanja in reminiscenc. Oglejmo si nekatera

gola dejstva, oglejmo si koliko so obtožbe pastirskega pisma resnične. Govoril bom za Slovenijo, za Hrvatsko bo brez dvoma spregovoril tovariš dr. Bakarič ali kdo drugi.

Pastirsko pismo pravi ob koncu: "Današnje stanje Katoliške cerkve v Jugoslaviji se razlikuje po našem mišljenju samo po imenu od stanja odkritega preganjanja cerkve. To smo vam želeli povedati, predragi verniki, da boste na jasnem glede položaja, v katerem je Katoliška cerkev v Jugoslaviji."

Preganjanje?!

V vseh cerkvah se opravljajo popolnoma nemoteno verski obredi, popolnoma nemoteno je mogoče deliti in prejemati zakramente, popolnoma nemoteno se vrše Božja pota itd., itd. itd. skratka — kakšno preganjanje? Kje je ena sled preganjanja? Res je, razlika med položajem cerkve pod okupatorjem in med položajem cerkve danes brez dvoma obstaja. Pod okupatorjem je bila vrsta cerkva spremejenih v belogardistične trdnjave, iz cerkva so sikale strojnice, padale so bombe. Sikale so in padale so — na narod, ki se je bil na življenje in smrt za svojo svobodo. Danes v cerkvah ni več bunkerjem. Danes v cerkvah ni več smrtonosnega orožja. Danes so cerkve osvobojene belogardističnega oskrunjevanja, ki mu je dal svoj blagoslov sam ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, mar pomeni dejstvo, da so cerkve zopet vrnjene svojemu narodu — preganjanje cerkve? Pod okupatorjem je v cerkvah morala doneti okupatorjeva beseda. Pod okupatorjem so v cerkvah morali pridigati bratomorni boj. Danes tega ni več. Razen cerkvene oblasti danes nihče ne prepisuje, kaj naj v cerkvah molijo, kaj naj v cerkvah govori, kako naj opravljajo obrede. Mar pomeni to dejstvo — preganjanje cerkve? Pod okupatorjem so bile na Gorenjskem in na Štajerskem župnije prazne, danes so se vrnili duhovniki. Mar pomeni to dejstvo — preganjanje cerkve?!

Pa pustimo prilike pod okupatorjem. Spomnimo se prilik v stari Jugoslaviji, ko je recimo vodstvo klerikalne stranke dajalo višjemu in nižjemu kleru navodila, kako naj cerkev uporablja v politične namene. Kakor veste, danes takih navodil s strani Osvobodilne fronte ni. Kdaj je bila cerkev bolj svobodna v pogledu politične neodvisnosti — v stari Jugoslaviji ali danes? Mar pomeni politična neodvisnost vere in cerkve — preganjanje cerkve?! In končno, ali ni ravno dejstvo, da so popolnom svobodno čitali v cerkvah celo to

pastirsko pismo, ali ni prav to dejstvo dokaz gorostasni neresničnosti trditve, da je cerkev pri nas preganjana?!

Pojdite vprašati množice preprostih vernikov, kaj mislijo o stvari. Odgovorili vam bodo, da glede resnične vsebine verske in cerkvene svobode, glede resnične politične neodvisnosti vere in cerkve, cerkev še nikoli ni bila tako svobodna, kot je svobodna danes pri nas. Mi nismo preganjali in ne preganjamo ničesar drugega kot narodno izdajstvo in fašistično delovanje. Če pa kdo misli, da je svoboda cerkve istovetna s svobodo narodnega izdajstva in fašističnega delovanja pozameznih duhovnikov ali celih duhovniških skupin, tedaj mu bodo pred vsem množice naših vernih katoličanov odgovorile, da si svojo vero in cerkev kakor njuno svobodo predstavljajo popolnoma drugače.

"Pastirsko pismo" iznaša vprašanje verouka v šolah. Odgovorili vam smem z znano krilatico: *Mnogo hrupa za nič. Prav nikjer ni bil pri nas verouk prepovedan. Povsod ga lahko poučujejo. Niti oblasti niti osvobodilna fronta ne vršita propagande za poučevanje verouka niti proti poučevanju verouka. Mar si je večjo svobodo sploh mogoče zamisliti? Naše katoliške množice so s tako svobodo popolnoma zadovoljne.*

Vprašanje cerkvenega zakona. Povejte mi en sam primer, ko je naša oblast komur koli zabranila skleniti cerkveni zakon? Mi vam nasprotno naštejemo vrsto primerov, ko so recimo za časa narodno osvobodilnega boja naši ljudje želeli skleniti cerkveni zakon pa ga v naših vrstah ni bilo katoliškega duhovnika. Glede civilnega zakonnamigujejo na družinski in seksualni razkroj. Poglejmo življenje samo in odgovorimo si odkrito, kdaj je bilo v Sloveniji več pojavov družinskega in seksualnega razkroja — pred vojno ali danes! Čeprav živimo v neposredno povojnem času, ki sam po sebi vnaša elemente razkroja, in čeprav imamo opravka tudi s pojavi ki jih odklanjamo obsojamo in se proti njim borimo, drznem trditi, da Slovenija danes v splošnem kipi notranjega moralnega zdravja naših ljudskih množic. Za to dejstvo se moramo zahvaliti predvsem Osvobodilni fronti, ki je ljudske množice aktivizirala v življensko najpozitivnejšem, naj plemenitejšem in najbolj moralnem poletu, kar jih pozna naša narodna zgodovina. Nobenega dvoma ni, da bi morala našega javnega in privatnega življenja brez Osvobodilne fronte in brez njene aktivizacije ljudskih množic, zlasti v današnjih, neposrednih povojnih časih, izgledala precej drugače kot izgleda. Toda vse to zgolj mimogrede. Na vprašanje, kaj je s cerkvenim zakonom, vam lahko znova odgovorim: "V pastirskem pismu — mnogo hrupa za nič. Kdor cerkveni zakon želi, ga vselej lahko sklepe. Svobodi sklepanja cerkvenega zakona noben civilni zakon v ničemer ne nasprotuje.

Pravijo, da smo zatrli katoliški tisk. Samo eno dejstvo v odgovor. "Družba sv. Mohorja", najstarejša in med slovenskimi katoliškimi množicami najbolj razširjena slovenska knjižna in tiskovna organizacija, je bila pred kratkim na ini-

ciativo narodno zavednih duhovnikov in s pristankom svojega proktorja, mariborskega škofa gospoda dr. I. J. Tomažiča, v celoti obnovljena. V teku štirih okupacijskih let je morala v glavnem molčati. Njena imovina, po kateri je bil segel okupator, ji je vrnjena. Da je imela naprimer Narodna vlada federalne Slovenije za obnovitev "Družbe sv. Mohorja" popolno razumevanje, dokazuje tudi odborovo zahvalno pismo, ki so ga med drugimi podpisali odborov predsednik mariborski stolni kanonik in generalni vikar dr. Cukala, odborov tajnik župnik F. S. Finžgar, odborov član prošt. dr. Munda.

Imovina "KTD" (Katoliške tiskovne družbe) je bila po naših zakonih seveda v celoti zaplenjena. Toda ne zaradi tega, ker je bila last katoliškega tiskovnega društva, temveč zato, ker je služila — notorično, pa tudi po vseh juridičnih (pravnih) predpisih do podrobnosti dokazano — v narodno izdajalske svrhe. Komur je žal zaplenjene imovine, odnosno kdor si je malo kasno prišel na jasno o negibnih pravnih posledicah svojega početja, se pač naj hkrati zaveda, da imovina ni bila zaplenjena zaradi tega, ker je njen bivši lastnik tega ali onega svetovnega nazora, temveč da je bila zaplenjena zato in zgolj zato, ker je bil njen lastnik narodni izdajalec. Istovetiti svobodo tiska, odnosno svobodo tako zvanega katoliškega tiska — s svobodo narodnega izdajstva — pa je danes vendarle malo preveč. Jaz vsaj mislim, da velika večina naših vernih množic jemlje na znanje tako istovetenje kot grobo žalitev.

Vprašanje agrarne reforme. Mnenja sem, da bodo današnjih modernih in socialnih časih pravzaprav res več ko odveč odgovarjati podrobneje na ta del "Pastirskega pisma". Naš delovni kmet se že stoletja bori za zemljo... S tem je povedano vse, prav vse. Če niti mi ne bi bili voljni in sposobni izvesti resnične agrarne reforme, potem naj nas jemlje vrag! V ostalem pripominjam, da zvezni zakon o agrarni reformi glede na svoje višinske meje ne prizadeva v Sloveniji skoraj nobeni župniji, drugič pa zvezni zakon vrhu tega še dopušča federalnim organom pri izvedbi agrarne reforme zadosten okvir za upoštevanje vseh resničnih potreb škofij in važnejših samostanov.

Ko govori Pastirsko pismo o moralnih nevarnostih, ki da jim je izpostavljena naša mladina in o ovirah, ki da jih povzročajo udarniško delo nedeljski maši, pač pozablja — ne vem, zakaj — da je bila Osvobodilna fronta tista, ki je že precej pred "Pastirskim pismom" udarila po ponočevanju, neumestnih plesih itd., hkrati pa svojim organizacijam naročila, naj udarniško delo organizirajo tako, da ne bo motilo prve nedeljske maše. Zopet: *Mnogo hrupa za nič.*

Končno še vprašanje duhovnikov, ki smo jih baje po osvoboditvi brez pravega procesa, brez možnosti obrambe, brez pravih zagovornikov — obsodili na smrt, postrelili in pobesili. *Kar je Slovenija osvobodjena, ni bil ubit niti na smrt obsojen, niti ustreljen ali obešen — niti en sam duhovnik!* Ker torej nikogar nismo obsodili

na smrt, nikogar ustrelili in nikogar obseli, tudi nobenemu na smrt obsojenemu nismo mogli nuditi pravnih sredstev, ki pritičejo na smrt obsojenim. *V nobenem koncentracijskem taborišču v Sloveniji se ne nahaja noben duhovnik, kajti v Sloveniji koncentracijskih taborišč sploh ni. V nobenem kazenskem zavodu se v Sloveniji ne nahaja noben duhovnik. Vsega skupaj je v Sloveniji zaprtih dvanajst duhovnikov. Čakajo na redno razpravo pred sodiščem. Razprava bo javna. Vsi ti duhovniki so obdolženi, odnosno osumljeni takih zločinov, da jih niti na osnovi določil splošne amnestije nismo mogli izpustiti. Mi nismo nikogar silili, naj bo narodni izdajalec. Hkrati naj pripomnim, da smo izpustili odnosno da sploh zaprli nismo vrste duhovnikov, ki bi jih kljub amnestiji morali postaviti pred sodišče, če bi hoteli dosledno izpolnjevati zakon zadovoljili smo se z obljubo generalnega vikarijata ljubljanske škofije, da jih bo cerkvena oblast sama kaznovala. Doslej nimamo še uradnega obvestila, da je kdor koli med njimi bil deležen kakršne koli cerkvene kazni.*

Menim, da ne bom izdal nobene tajnosti, če povem, da bi dobil dokaj čudno sliko, čim bi do podrobnosti vrtali, kako je med okupacijsko dobo ravnal ta ali oni duhovnik ljubljanske škofije. Mi tega nismo storili. Gospodje so svobodni. V zahvalo nas dolži "Pastirsko pismo" smrtnih obsodb duhovnikov, koncentracijskih taborišč itd. *skratka vsega onega, česar v Sloveniji kratko in malo — NI. Mi nismo krivi, če tega ni. Ali mogoče kdo iz političnih vzrokov želi — da bi vse to bilo in da bi bil potem kakem hrup malo bolj upravičen?*

Naša narodna oblast se je ves čas osvobodilne borbe trudila, da pritegne duhovščino in tudi oficielno cerkev v sveti boj za osvoboditev domovine. Ves čas po osvoboditvi se naša narodna oblast z vso iskrenostjo trudi, da čim bolj zadovoljivo uredi odnose z duhovščino in cerkvijo. Navedel bom samo nekoliko dejstev. Znano vam je na primer, da je stanovanjska stiska prizadela vso Slovenijo, vse njene institucije. Prizadela je tudi mnoga poslopja, ki so last cerkve. Mi smo že pred tedni izdali vsem našim odborom direktivo, naj poslopja, ki so last cerkve, izpraznijo in jih vrnejo v normalno cerkveno uporabo. Marsikje je bila direktiva že izvedena. S tem bo tudi rešeno vprašanje raznih semenišč itd. Dalje. Znano je, da na osnovi zakona naši finančni organi ob zamenjavi izdajali le omejene vsote denarja. Čeprav smo doslej celotno vsoto izplačali le v izjemnih primerih ob zares dokazani potrebi, je na primer ljubljanska škofija dobila v denarjih izplačane že skoraj vse lire, ki jih je ob zamenjavi položila. Dalje. Kljub pomanjkanju kreditov smo doslej ljubljanski škofiji 1 milijon dinarjev za popravilo poškodovanih cerkva, mariborski pa pol milijona. Projektirane so bile še nadaljnje večje vsote. Dalje. Vršila se je vrsta sestankov in konferenc z dobronamerno in narodno zavedno duhovščino. Na teh sestankih in konferencah so bile izmenjane osnovne misli in je bilo doseženo soglasje. Predsedstvo SNOS-a je

imelo namen ukiniti dosedanjo Versko komisijo kot svoj posvetovalni organ in naložiti Predsedstvu vlade, naj imenuje svojo Versko komisijo kot urejevalni oblastni organ za vsa vprašanja, ki se tičejo odnosov med cerkvijo in narodno oblastjo. Po načrtu vladnega predsedstva bo v tej komisiji polovica duhovnikov, samih uglednih ljudi tako v našem javnem kot cerkvenem življenju. Ne bom našteval drugih dejstev, čeprav so pomembna. Skratka: razvoj medsebojnih odnosov je bil na najboljši poti, vsi zares dobroimni ljudje, duhovniki kot lajiki — ki so ga poznali, so ga bili veseli, no, pa je prišlo vmes — kot nalašč — "Pastirsko pismo".

Ne bom se ukvarjal z vprašanjem, zakaj, komu in kje je bilo slabo utemeljeno "Pastirsko pismo" potrebno. Povem le, da se tudi o tem čuje zelo mnogo komentarjev.

Vsekakor, naša principierna pot je začrtana, od nje nas tudi klevete no morejo odvrniti. Na istih principiarnih osnovah, kakor smo jih že postavili v prvem letu Osvobodilne fronte in jih v praksi dokazali zlasti po osvoboditvi, bomo tudi v bodoče uravnavali svojo politiko in svoje odnose.

V ostalem ne smete pozabiti, da v katoliški cerkvi niso samo višji pastirji in tudi ne zgolj duhovščina. V katoliški cerkvi so tudi ljudske množice. In slovenske katoliške množice so sestavni del Osvobodilne fronte in sonosilec nove oblasti. Slovenske katoliške množice so stvorene naše svobode, njenih okoliščin in njenih pogojev.

Kar se duhovnikov tiče, jih je tako rekoč vsak dan več, ki žele — da se izrazim preprosto — naj že končno spregovori — pamet. Torej se tudi v tem pogledu zboljšuje.

Kar se končno nas tiče — mi verujemo v načelo: *Kdor noče delati prav, se v ljudski demokraciji, v pogojih resnične svobodne, razgibane, zato pa hkrati pravilne ljudske presoje — razkrinkuje sam.*

★

ZAHVALA DRUŽBE SV. MOHORJA SLOVENSKEI VLADI

"Odbor Družbe sv. Mohorja v Celju, zbran dne 1. oktobra 1945. leta v Celju, je na svoji prvi seji v osvobodjeni federativni demokratični Jugoslaviji razpravljal o obnovi družbenega delovanja.

Ob tej priliki čuti odbor svojo narodno dolžnost, da se zahvali Predsedstvu Narodne vlade za veliko razumevanje pomena Družbe sv. Mohorja in njenih zaslug za slovenski narod.

S svojo naklonjenostjo ste omogočili tej najstarejši knjižni družbi, da znova zaživi in nadalje služi slovenskemu ljudstvu.

V Celju, dne 1. oktobra 1945.

Predsednik: *Dr. Fran Cukala*, l. r., generalni vikar lavantinske škofije.

Podpredsednik: *Dr. Fran Stele*, l. r.

Tajnik: *Fran Finžgar*, l. r.
Odborniki:

Dr. Frank Kotnik, l. r.
Matija Munda, l. r.
prošt dravogradski.

Mimogrede..

Koliko truda in požrtvovalnosti je potrebno za eno prireditev? Na to vprašanje lahko odgovorijo odbori in vsi oni ki nastopajo, kakor tudi vsi, ki se čutijo odgovorne za vsestranski uspeh prireditev.

Marsikdo bo morda rekel: čemu to vprašanje. Da bi pa to vprašanje ne ostalo brez odgovora, smo se namenili napisati teh par vrstic z namenom in željo, da bodo naše prireditve v resnici izraz slovenske kulture. Nam vsem je znano, da ko je enkrat eden vprežen, mora voziti, kar se na žalost dogaja že vrsto let in bati se je, da tega še ne bo konec. Požrtvovalnost pevcev, igralcev, učiteljev in sploh vseh aktivistov, posebno sedaj v kritičnem času prevoznih sredstev, je dovolj velika, da bi mogla omejit vse one, ki se čutijo zavedni Slovenci.

Pred vsem je neobhodno potrebno, da kot redni člani prisostvujemo članskim sestankom in občnim borom, ter da sprejmemo in kar je glavno, da točno vršimo sprejete naloge ter tako razbremenimo tovariše, kateri so istočasno večji igralci in odborniki.

Tovarišica, tovariš ne pozabimo

GARIBALDINCI - JUNAKI

Po 8. septembru so v Mirnu pri Gorici Garibaldinci zapisali s krvjo nešteto herojskih epizod, ki jih zgodovina naše borbe ne bo nikdar pozabila. Mnogi so padli, še več jih je bilo ranjenih. Borci iz Mirna so bili predhodnica Garibaldinske vojske, ki je danes defilirala v Trstu. In tisti, ki so ostali, so po večini ustanovili bataljon Mazzini. Brda dobro poznajo njih akcije, miniranje cest, napade na švabske kamijone in sabotazo. S primeri hrabrosti so pridobivali vedno novih borcev v bataljon, ki je postal v juniju 1944 brigada Natisone. Brigada je sestojala iz dveh bataljonov, Mazzini in Mameli. V tem poletju so zavedni italijanski fantje iz Trsta in Tržiča kar v masi zapuščali delo pod okupatorjem ter se podajali v hribe. Mnogi so šli v Brda in še avgusta meseca je brigada Natisone postala divizija. Nad 1000 jih je šlo v Trnovski gozd, od tu v Belo Krajino, kjer so pozneje v jeseni formirali brigado "Fontanot".

Garibaldinska divizija je ta čas prehajala iz borbe v borbo. Vodil jo je hrabri komandant Fantini Mario-Sasso, in komesar Padovan Giovanni-Vanni. V Brdih, Benečiji, pri Tarcentu in pri Vidmu so neusmiljeno tolkli fašiste in švabe. Konec poletja so osvobodili Pavolletto in tu pobili 160 fašistov. Sami pa so imeli le 2 ali 3 žrtve.

Nimis je spet velik dogodek v zgodovini Garibaldincev. Cel teden so jih napadali kozaki, tedanj najboljši zagrizeni nemški hlapci. Po enem tednu jih je Natisone odbila, pregnala iz postojanke 250 kozakov in osvobodila Nimis. Nad dvajset kozakov je bilo mrtvih. Tu je sodeloval tudi 1 bataljon "Triestine", ki ga je vodil komisar Eugenio Laurenti. Najbolj pa se je pri Nimisu izkazala "Picelli" s tov. Sandrom na čelu.

dolžnosti napram našemu delavskemu društvu.

★

Stvarna kritika je koristna, ta pa mora biti napravljena na podlagi okoliščin in razmer v katerih se nahajamo, ker v nasprotnem slučaju je brezpomenbna in še več, namesto, da bi koristila, zna škodovati. V kljub temu pa mi pove mo naše mnenje in to z namenom, da bi se popravilo zaenkrat vsaj kar smo gotovi da, je mogoče in to je: Pričetek prireditve ob napovedani uri, in odpraviti šepetanje med igro.

Prvo je postalo kronično, ker zagrinjalo se ni dvignilo ob napovedani uri radi še nezadostne udeležbe in kot posledica tega, danes smo že vsi tako navajeni, da ko je prireditev napovedana za ob 16 uri pridemo ob 17 mnogi pa še pozneje, kar povzroča šum in moti občinstvo in celo igralce.

Zato bi bilo zelo koristno, da bi bodoče prireditve začele točno ob napovedani uri ker tako bi tudi občinstvo polagoma zopet privadili na točnost.

Mimogrede pa bi tudi ne bilo odveč, ko bi oni, ki že iz udvade prihajajo pozno, mirno počakali konec dejanja ter takrat komaj pozdravili znanca itd.

Končno nriporočamo samo točnost prirediteljem in udeležencem.

JOVENES ESLOVENOS:

La Comisión Juvenil de D. K. D. Ljudski Oder hace un llamado a toda la Juventud Eslovena de la Capital y alrededores para que ingrese a las filas de nuestro Grupo Juvenil, que en estos momentos reanuda sus actividades con más entusiasmo y optimismo que nunca.

Con tal motivo comunicamos a los jóvenes Eslovenos que las instalaciones deportivas de nuestra Sociedad serán ampliadas con nuevos e interesantes deportes, se procederá a integrar nuevos equipos de basket-ball y foot-ball. Hacemos notar a la Juventud que en estos momentos se prepara un movimiento unitario de toda la Juventud Yugoslava, en el cual la Juventud Eslovena debe participar reforzando los Grupos Juveniles existentes, para así poder estar presente en las actividades que en lo futuro se desarrollarán. La Juventud de D. K. D. Ljudski Oder entenderá una campaña propia de Ayuda al Pueblo Yugoslavo, contribuyendo de esta manera al fondo común que será destinado a la compra de ropa y víveres para nuestra Patria.

La Comisión Juvenil invita a todos los jóvenes Eslovenos a integrar nuestro Grupo Juvenil, para así poder ampliar nuestras actividades cada vez más, para lo cual se podrá pasar por nuestra Secretaría, Cnel. Ramón Lista 5158 de 20 a 22 hs. todos los miércoles.

La Comisión Juvenil de D. K. D. Ljudski Oder.

PRED NEVARNOSTJO

V zadnjem času se sliši po ulicah Buenos Aires-a razne vzklike kakor na primer Smrt tujcem! Smrt židom! in razne druge klice, ki nas spominjajo na manifestacije, ki so jih prirejale fašistične oborožene tolpe v naših krajih. Omenjeni klici so pač kakor je vsakemu pametnemu človeku znano gesla raznih lazi "demokracijskih" strank kot je P. L. in podobnih naciperonističnih skupin, ki danes vzklikajo in provokirajo narod v mestu in na deželi.

Dežela v kateri živimo, preživlja prav v teh momentih najbolj kritične čase svojega narodnega in ustavodajnega življenja in mi kakor tujci, akoravno kot gosti v tuji hiši, nikakor ne moremo in ne smemo ostati brezbrizni napram tem dogodkom. Čeravno se nismo nikdar vmešavali v notranje politične zadeve je pač čas da enkrat za vselej odpravimo tako naziranja. Vedno smo bili mnenja da usoda argentinskega naroda je predvsem odvisna od njega samega, in da naša vloga v tem oziru je samo delati in si služiti svoj vsakdanji kruh. Toda danes so se razmere temeljito spremenile.

Do leta 1930. smo uživali polno prostost, kot jo predvideva in zagotavlja Argentinska zakonodajna ustaav, dočim so po letu 1930 vse prostosti postajale z dneva v dan bolj in bolj iluzorične.

Krvava vojna, ki je prinesla toliko gorja posebno slovenskim narodom, se je končala s popolnim vojaškim porazom nacifašizma na bojnih poljanah. Nacifašizem je ostal poražen kot vojaška sila ni pa še poražen kot moralna sila. Zato tudi danes dviga svojo glavo po raznih deželah sveta. Njegovo seme je našlo bogato polje tudi na tej strani Atlantika.

Če smo od leta 1930. uživali vedno bolj omejene prostosti so bile iste skoraj popolnoma ukinje po 4. juniju 1943. Življenje posameznika je postalo odvisno od policijskih oblasti. Vse demokratične organizacije so postale tarča oblasti, kakor ves tisk. Zabranjeno je bilo izdajanje tujerodnih demokratičnih listov in revij, dočim so fašistični listi izhajali popolnoma nemoteno in deležni vseh mogočih ugodnosti. Tudi nas je prizadela reakcija, akoravno se je naša aktivnost nanašala kako organizirati moralno in materialno pomoč narodom v borbi proti nacifašizmu. Kakor so bila klavzirana druga društva, so nam azbrani legalno delovanje, najsibo sestanki, prireditve, itd. V tem oziru nam ni prav nič pripomogla naša "nevtralnost" in ne vmešavanje v notranje politične boje.

Vemo da marsikateri rojak bo dvignil glas, slišali bomo marsikateri očetovski nasvet: Slovenci, kot gostje v tej deželi se ne smemo nikakor in pod nobenim pogojem vmešavati v argentinske politične zadeve. Toda enega se moramo zavedati da v slučaju zmage nacifašizma pri prihodnjih volitvah — kar upamo da ne — bo vsa naša "nevtralnost" in vsako drugo izgovarjanje zaman, reakcija po pomedla v prvi vrsti s jugoslovanskimi in sploh slovanskimi organizacijami in časopisi. Sedanja politična in volilna borba v Argentini je postala borba za polnojavno izpolnitev vseh ustavodajnih pravic, za popolno svobodo prebivalstva. Naša dolžnost je pomagati argentinskemu narodu, ker njegova usoda je tudi usoda nas samih. Zavedajmo se, da v slučaju poraza demokratičnih argentinskih sil se bodo tudi v deželi San Martina ponovila grozodejstva evropskih koncentracijskih taborišč.

Ali je mogoče da ostanemo "nevtralni" še v naprej? Če se šteje mo vredni sinovi in hčere onega majhnega, toda junškega slovenskega naroda, ki je skozi 25 let kljuboval in se boril proti fašizmu, moramo tudi mi tukaj podpreti s vsemi silami borbo demokratičnega argentinskega naroda. Imejmo vedno pred sabo to, da naša nevtralnost in nevmešavanje nas ne bo rešilo velike nevarnosti ki nam preti.

ga zvedeti, kateri so njegovi komandanti. V težkih bolečinah jim je Mario odgovoril: Tito in Stalin. Tedaj se je šele začelo, zlomili so mu roko in ga peljali v smrt na renški trg. Ljudstvo iz Renč je moralo gledati, kako bo partizan umiral. V poslednjih trenutkih živ-

ljenja je ljudem, ki so bili okrog njega dejal, naj verujejo v zmago. Nato so ga obesili. Mario je s težavo zavpil: Viva Tito, viva l'Italia libera.

Tovariš Baras je bil ranjen, ko so jih Nemci obkolili pri Renčah. Obkoljeni tovariši so razbili ob-

INTERNIRANCI IZ DACHAU

Od tržaškega Rdečega križa Slovenije smo prejeli seznam internirancev, ki so v Dachau in drugih taboriščih, ali pa se že vračajo v domovino. Zaradi mnogih imen bomo objavili podatke o njih v več zaporednih številkah.

Dne 20. maja p. l. so bili v Dachau:

Abram Anton, letnik 1915, Trst; Abram Martin, 1923, Rožno; Abramič Alojz, 1929, Standrez - Gorica; Adam Angelo, 1900, Reka; Albanese Branko, 1910, Sušak; Albaneze Anton, 1907, Omišalj - Krk; Albignani Peter, 1925, Mantavna (Matavun); Albrecht Franc, 1905, Arsa; Ančik Ivan, 1913, Pazin; Andolsek Ivan, 1910, Konkonel - Trst; Andrejčič Ivan, 1926, Aleksandrovo - Krk; Anič Nikolaj, 1926, Sušak; Antolič Josip, 1908, Reka; Arih Vilim, 1917, Gerovo - Čabar; Aracki Mihael, 1904, Gložan; Arbanec Ernest, 1922, Trst;

Babič Renato, 1927, Trst; Bačac Angelo, 1922, Bajci - Pulj; Bačić Ivan, 1926, Bačići - Pulj; Babudar Julijo, 1926, Trst; Baksa Marcel, 1912, Pulj; Balutto Olivio, 1928, Sv. Lenart pri Gorici; Ban Anton, 1927, Pazin; Ban Grga, 1907, Tršče - Čabar; Ban Silvester, 1925, Lokev - Trst; Banko Martin, 1900, Boriči Kanfanar; Banovec Joachim, 1927, Pazin; Barbalich Franjo, 1924, Sušak; Barbarič Marcel, 1909, Krk; Barbaro Josip, 1920, Rovinjsko Selo; Baričević Angel, 1920, Dolenja vas - Lupoglava, Istra; Baričević Nikola, 1922, Sušak; Barini Avgust, 1921, Gorjansko - Komen; Basanič Marjan, 1919, Labin; Batelli Attilio, 1924, Beneci; Batelič Anton, 1925, Beneci - Pulj; Batelič Josip, 1903, Reka; Batelič Mihael, 1920, Šugari - Istra; Batelič Oottilio, 1929, Sv. Nedelja pri Pulju; Batič Jožef, 1914, Gorica; Batistič Franc, 1919, Gorica; Baumann Anton, 1910, Novaki; Belaz Josip, 1923, Puli - Zadrecki; Belussi Ivan, 1895, Puli; Benazik Viktor, 1924, Reneci - Pazin; Benčan Anton, 1920, Strumci, Postojna; Benčić Anton, 1911, Benčići - Žrnjani; Benčić Božo, 1907, Benčići - Žrnjani;

roč, ranjenega Baroša so Nemci ujeli in nezavestnega peljali na ono stran Vipave. V čolnu čez Vipavo je prišel k zavesti, zgrabil za mitraljez in orožje mrtvih švabov, ki so jih naši pobili. Cel kup orožja je stisnil v naročje in se z njim vred vrgel u Vipavo. Čez dva dni so ga tovariši našli mrtvega, s trdimi rokami je še tiščal švabsko orožje, s katerim so ga Garibaldinci pozneje maščevali.

V Plavah se je tovariš Angelo Ciampino z jurišem pognal tik do sovražnikovega bunkerja. Ko pa je hotel streljati, ni imel več municije v brzostrelki. Nazaj ni bilo več časa, toda hladnokrvnosti ni izgubil. Nameril je prazno brzostrelko skozi ozko odprtino v bunker in na ta način prisilil k predaji 6 belogardistov. Ko jih je pripeljal na komando, je pokazal prazno cev orožja in se obenem opravičil.

Taki in še nešteti so primeri življenja Titovih Garibaldincev na slovenski zemlji.

("Primorski dnevnik")

Roži.

Benko Anton, 1915, Pazin; Berak Anton, 1907, Klana - Reka; Berčun Josip, 1921, Jelsa; Berginc Jože, 1913, Drežnica - Gorica; De Bernardi Peter, 1912, Gozovo - Prekopra; Bernetič Josip, 1913, Šent Peter na Krasu; Bernetič Hektor, 1925, Gradišče - Pazin; Bevk Franc, 1892, Trst; Bezjak Marjan, 1921, Sušak; Biosco Ivan, 1921, Pazin; Biasco Anton, 1910, Pisanj - Pazin; Biasina Dominik, 1898, Labin; Bičić Anton, 1913, Vinez - Labin; Bihčić Josip, 1911, Reka; Bilič Italo, 1926, Sv. Vincenc - Pulj; Bilič Janez, 1907, Ranci - Pulj; Biličić Josip, 1911, Reka; Bitežnik Peter, 1910, Ravno - Grgar; Bizjak Henrik, 1927, Male žablje - Gorica; Bjekar Josip, 1888, Trst; Blašič Karlo, 1910, Lovkvice; Slaško Alojzij, 1926, Blas-koviči; Blagonič Karlo, 1913, Pa-

gobiči Pazin, Blečić Josip, 1913, Čabin pri Pazinu; Bonivento Mario, 1920, Reka; Borsi Josip, 1909, Pazin; Borsi Ivan, 1914, Gračišče-Istra; Božič Ivan, 1926, Rovinj; Bradarič Rada, 1911, Budjanovci; Bradičič Dainel, 1911, Mošćenice-Reka; Brajko Gioacchino, 1915, Brakoviči - Pazin; Brajko Ivan, 1915, Brajkoviči; Brajkovič Josip, 1928, Gripole - Rovinj; Brajkovič Rudolf, 1926, Pazin; Brajkovič Stanko, 1925, Brajkoviči - Pazin; Brajnik Jože, 1896, Sv. Makov, Gorica; Brajnik Maks, 1926, Gorica;

Brankovič Mirko, 1926, Vrtojba; Brejnik Andrej, 1907, Štandrež; Bresci Ludvik, 1926, Pagavice-Pazin; Brez Valerij, 1926, Puce pri Kopru; Brežič Danijel, 1924, Postojna; Birsco Guglielmo, 1917, Gorica; Brnabič Nikola, 1922, Stara Baška, Krk; Brozič Ludvik, 1902, Vrbica - Ilirska Bistrica; Broznič Viktor, 1926, Reka; Bromini Ludvik, 1904, Pulj; Bucci Marij, 1920, Vines - Labin; Budav Rudolf, 1927, Štandrež; Bogarin Mato, 1924, Kapela; Bojan Vinko, (Se nadaljuje).

Prva Pošiljatev blaga v Jugoslaviji

Koordinacijski odbor v pomoč Jugoslaviji je prejel pismo od Jugoslovanskega Rdečega Križa, v katerem sporoča da je blago dospelo v Split meseca oktobra.

18. decembra p. l. je Koordinacijski odbor v pomoč Jugoslaviji odposlal drugo pošiljatev blaga v Jugoslavijo. Vsega blaga je bilo 274 zabojev od teh je 131 zabojev katere pošilja jug. poslanstvo.

15/XII/45

JUGOSLOVENSKI CRVENI KRST
 PODODBOR ZA SREDNJI ISTOK
THE YUGOSLAV RED CROSS SOCIETY
 MIDDLE EAST BRANCH

No. 693

Scott Moncrieff Street 11
Zamelek

CAIRO, 8 novembra 1945
Telephone 5130

COMITE COORDINADORA DE AYUDA A YUGOSLAVIA
 BUENOS AIRES

Potvrđujemo primitak Vasere objene pisma od 9 avgusta br. 173 (pismo istog sadržaja primili također 7 septembra), u kojem nam obavijestite da ste otpremili parobrodom "DARRO" 45 sanduka robe i obuća sa naše zemlje u Jugoslaviju.

Čast nam je obavijestiti objenu naslov da smo naznačenu robu (45 sanduka) primili u potpunom redu skupa sa ostalom robom (30 sanduka) koje je otpremilo Sociedad Argentina de la Cruz Roja. Isto tako primili smo u redu i dokumente o poslatoj robu.

Mi smo brzojavom od 6 oktobra upućenom Jugoslovanskom Poslanstvu Buenos Airesa potvrdili primitak 135 sanduka robe, što mislimo da ste o tome već obavijestili.

Mi smo sa naše strane poduzeli potrebite korake da se dotična roba otpremi cim prije u domovinu, što nam je i uspješno i to preko naroda Zbjege u El Shattu koji se postupeno repatriira. Iz domovine smo pak primili veselu vijest da je dotična pošiljka iz Argentine stigla u Split koncem oktobra.

Koristimo ovu priliku da Vasem Odboru za Pomoć Jugoslaviji kao i svim našim tačasnijim iseljenicima izrazimo svesrdnu zahvalnost za tako povoljnu pomoć koja je namijenjena njihovoj braći u Jugoslaviji, a koja će bas upravo sada biti pred početak zime vaoma efikasna.

Naši narodi u Jugoslaviji neobino visoko cijene pomoć kao i napore koje njihovi sinovi u cijavom svijetu pružaju, kako u danima teške borbe tako i sada u danima obnove i izgradnje onoga što je neprijatelj uništio u cilju da se cim prije zacijele velike rane prouzrokovane ratom.

Ovaj Pododbor sa svoje strane kao i u ime naroda Jugoslavije još jedan put se najljepše zahvaljuje i zeli da nastavite sa svojim uspješnim događajnim radom potpomaguci materijalno i moralno našu novu Jugoslaviju, slobodnoj obitelji bratskih jugoslovenskih naroda, koja sretno kroci napred u njihovim rukovodstvom njenog najvaceg sina Marsala TITA.

SMRT FASHANU - SLOBODA NARODU!

Sekretar
prof. Nika Puljat

POD LIPO

SOSKI

Resnica pride na dan. — Včasih so nam hoteli dopevedati, da na onem delu Nemčije, ki je pod rusko upravo, vlada kaos, anarhija in teror, da se Rusi neusmiljeno maščujejo nad nemškim prebivalstvom, da je lakota, sploh da ni mogoče živeti. Ponovila se je ista pravljica kakor o Jugoslaviji, namreč te pravljice so širili ubežniki, ki so iz raznih uzrokov zapustili rusko zono in se preselili na zapad, mnogi so se radi nacistične aktivnosti do tega bili primorani. Da so bile to vse laži, je razvidno iz tega, ker se komaj sedaj po osmih mesecih obiskali ameriški časnikarji nemški del pod rusko okupacijo. Poročilo ki ga je poročevalec United Press-a poslal časopisem v objavo, pravi da je ista ruska armada, ki si je znala priboriti zmago, znala tudi priboriti mir, sporazumno s principi ki so bili določeni na konferenci v Potsdamu.

Tovarne in rudokopi so v nekaterih krajih že skoraj v popolnem obratovanju in namesto brezposelnosti, kakor bi bilo v takih okoliščinah misliti, pomanjkuje delovnih moči. Te novice o ruski uredbi na nemških tleh, so morale pač čudno presenetiti tiste, ki so prej obratno mislili in kdo ve, da niso ostali presenečeni sami zavezniški vladni krogi. Čemu niso ruske oblasti pustile obiskati prej, do njih zasedno nemško zemljo, tega ne vemo, resnica pa je da Rusi niso bili samo izvrstni borci, temveč tudi spretni organizatorji.

*

Togliati o Trstu. — Vodja komunistične stranke Palmiro Togliati je na shodu stranke dejal med drugim; da je "problem radi mej, za italijansko komunistično stranko zelo kočljivo, kajti stranka je vedno zatrjevala in bo zatrjevala da je Trst italijanski." Togliati se ne pove na čem se naslanjajo njegove trditve ali po številu italijanskega prebivalstva ali iz zemljepisnega značaja. Mi smo prepričani da Togliati kot dober italijanski patriot misli o Trstu kot misli vsak zaveden Jugoslovane: da je Trst upoštevan kot italijansko mesto samo zato ker je v njem nekaj več Italijanov kot Slovencev, samo v tem se s Togliatijem strinjamo, toda ne zgodovinsko, ne zemljepisno ni italijanski, to je bilo že dostikrat dokumentirano. Kljub temu pa Togliati ne pravi, da bi moral Trst spadati Italijo "samo direktna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo bi lahko pravična rešila ta problem". Toda ali je mogoče pogajati se z Italijo na stališču kakor se nahaja danes ko so se na odločnih mestih ljudje, ki še svobode niso vredni ko je zaveščice, tistih ki so morali in izdajali slovenski narod? Togliati sam pa prizna da velika večina tržaških Italijanov želi pod Jugoslavijo, to je znamenje, da ne samo Slovenci nismo še pozabili fašističnega zverstva, tudi pošteni Italijani ga še niso.

Mi smo mnenja, da ko bodo iz Italije odpravljeni vsi ostanki fašizma bo tudi problem Trsta rešen prav na lahk način.

Zopet se vračajo. — "Primorski Dnevnik" ki sedaj izhaja v Trstu piše, da se v naših krajih tam kjer so zavezniške oblasti, vračajo vsi fašistični funkcionarji in višji uradniki, kateri so zbežali za časa Titove okupacije. Med goriškimi novicami čitamo da "se eden za drugim fašisti vračajo v svoje "višje urade" iz katerih so pobegnili pred osvoboditvijo Gorice, zaradi svoje izrazite fašistične preteklosti.

V kmetijski inšpektorat za goriško pokrajino se je te dni vrnil na svoje prejšnje mesto predsednika Cav. Dr. Marsano Mateo".

Tega fašista dobro poznajo na goriškem, posebno tolminci se ga dobro spominjajo. Ko je bil tam "podesta", je neusmiljeno kričal in zmerjal ljudi, ki ga niso pozdravljali po fašistično ali da so ga nagovarjali v slovenščini, čeprav je kot dalmatinec dobro obvladal slovenščino. Za neštete zasluge je bil imenovan za fašističnega tajnika za goriško in za ravnatelja pokrajinskega kmetijskega inšpektorata.

Ko je jugoslovanska armada osvobodila Gorico jo je Marsano junaško odkuril in se je vrnil ko je nastopila v Gorici zavezniška vojaška uprava. Takoj je zasedel svoje prejšnje mesto predsednika pokrajinskega kmetijskega inšpektorata. Od zavezniške vojaške uprave je dobil nalogo naj ponovno upostavi bivši kmetijski svet, v katerem je bil sam včlanjen. S takim obnašanjem in popustljivostjo si zavezniški ne bodo pridobili zaupanje med našim ljudstvom ki je imelo fašistične oblastneže in domače podrepanike prav dobro znamenovane.

*

Jugoslavija na konferenci. — Jugoslavija je bila izvoljena, z 43 glasovi kot 18. član Varnostnega Komiteta na sestanku Zedinjenih Narodov v Londonu. Bali smo se že, da bodo na Jugoslavijo pozabili, kajti tako je v začetku konference izgledalo. Jugoslavija je država, ki je v tej vojni žrtvovala največ za zmago, po teh državah bi se morale vršiti volitev, toda zdi se, da kakor vedno tudi sedaj se vrši igra za kulisami, kjer se zbirajo kandidati ne po zaslugi temveč po simpatiji in Jugoslavijo je s svojo neodvisno borbo, posebno pri Angležih ni preveč v simpatiji. Kljub temu je upanje, da bo današnja Organizacija Zedinjenih Narodov imela bolj zdravo in bolj demokratično podlago kot je imela prejšnja Zveza Narodov ki ni bila sposobna preprečiti tako strahovite vojne.

*

Še vedno Mihajlovič. — Kje je Mihajlovič? Nekateri pravijo da je v Španiji, drugi da je v Angliji spet tretji da je v Italiji itd. sam vrag ve kje se tišči, tisti ki so ga podpirali ko je vodil bratomorno borbo proti jugoslovanskim narodom tudi danes prav dobro vedo "kje se skriva". V Jugoslaviji ga prav gotovo ni, tam takega skrivališča ni da bi Titovi ljudje ne vedeli znaj, če se je tudi z njegovo vojsko zakopal v goro kakor kralj Matjaž. Samo tisti naizvneži ki mislijo drugače, pišejo v tujini o

Pisma iz Naše Primorske

Tovariš Emil Semolič je prejel od svojega brata pismo v katerem mu piše:

Mavhinje, 23 oktobra 1945.

Ljubi brat!

Pred menoj tvoje pismo, mislim da sanjam in vendar je resnica. Težko mi je pisati doživljam zadnjih pet let, toda naj bode. Za sedaj ti opišem trpljenje naše družine. Po kapitulaciji Italije 8. septembra je vladalo splošno veselje ali drugi dan so Nemci začeli loviti Italijane. Šli smo s celo družino na Bzgov vrh, tam smo ostali dva dni v kaverni. Tretji dan, kar je bilo moških v starosti od 18 do 40 let so odšli k partizanom. Partizani so Italijane razorožili, mi smo zbirali in vozili municijo. Dne 27. septembra so Nemci začeli z veliko ofenzivo proti partizanom. Po vseh vaseh so partizani napravile zasede, prekopal so poti, zasipali s kamnjem ter postavljali razne ovire da se ni moglo naprej. Toda Neme je bil cel hudič v človeški podobi, Nemci so v par dneh odstranili vse ovire in popravili ceste. Čim so Nemci zasedli vas so takoj pobrali vse moške do 65 let in jih vozili po Krasu in Furlaniji v Gorico. Tudi jaz sem bil med tistimi. V štirih dneh sem se postaral za deset let več. V Brestovici so nas postavili k zidu, da nas postrele, medtem je prišel ukaz da nas morejo odpeljati v Komen in od tam v Gorico. V Gorici so nas držali eden dan, potem so nas poslali nazaj domov.

Dne 5. februarje 1943 smo ustanovili odbor O. F. bil sem vojaški referent, moja hčerka Angela pa blagajničarka, delali smo za svobodo. Izdani smo bili 27. februarja 1944, Nemci so obkolili našo vas ter pobrali vse moške iz Mavhinja in okolice. Vse so odpeljali v Nabrežino na postajo in od tam pa v Nemčijo v koncentracijska taborišča. Mene, Zdenko in Angelo so naju odvedli z avtomobilom v zapor Coroneo. V zaporu smo ostali 40 dni na kar so nas odpeljali v Nemčijo. V Nemčiji ni bilo rožic, delal sem pri kmetu brez jesti, tam sem ostal do 20. maja 1944. Radi boleznim sem prišel domov. Spet sem delal za O. F. svoje delo, toda ne dolgo. 16. avgusta so prišli zopet Nemci in nam dali pol ure časa za vzeti najbolj potrebno, od-

peljali so nas to pot v Sosljan. Pobrali so vso živino in vas zažgali. Ido in Gizelo so odpeljali v Nemčijo, tako da sem postal siv, lansko zimo ni imel nobeden niti ene maje, niti postelje, stolice, ne kozice za kuhati.

Hčere so se povrnile iz Nemčije, stanujemo v Pričniku, nekaj sem si že nakupil orodja in drugih potrebščin.

Požgane so Mavhinje, Vižovlje, Cerovlje, Medjevč, Komen, Rihenberk, Tomačevca, Lipa Vojsčica in po več hiš v drugih vaseh. Od Miljota iz Dola je hiša požgana on je bil ranjen, sedaj stanuje v Doberdolu. Pred štirimi meseci je umrla v Komnu mati od Lojzke. Sin od Franceta je padel pri partizanih, sedaj stanujejo na Volčjem gradu. V Brestovici Edvardu so zažgali hlev, njegov sin je pri partizanih. Iz Slivnega Vilko in Pepo sta bila v Nemčiji. V Mavhinjah so Nemci ubili sledeče: Jožkota od Erneste, Jankota Trampuž in Gabrijela Struptovga Vida in Mirka stanujejo sedaj pri Sradnih, njih dom je požgan.

Sprejmi pozdrave od cele naše družine, tvoj brat Jožef.

Smrt fašizmu Svoboda narodom!

V istem pismu je dodala še par vrstic vnukinja Ida:

Dragi strie!

Vi me ne poznate, majhna sem bila ko ste vi odšel v Ameriko, zrastle sem in sem tudi veliko pretrpela. Mislim da v vašem življenju nisto toliko pretrpel. Tata vam piše kaj vse smo morali pretrpeti, ne samo mi, temveč vsi.

Iz Komna so Nemci odpeljali cele družine v Nemčijo. Tudi jaz sem bila tam, 18. avg. 1944 sem odpotovala jaz in Gizela. Pod Nemci smo pretrpele celih osem mesecev. Za jesti so nam dali 11½ kg. kruha za cel teden in malo vode. Delati smo morale po deset ur dnevno. Od lakote nismo mogle niti hoditi. Meseca aprila so nas Amerikanci osvobodili, domov smo prišle pred enim mesecem. Doma smo našle tudi zelo slabo, je velika draginja, edino tata kaj zasluži.

Sprejmite mnogo pozdravov od vsih nas, posebno od mene Ide.

njem kilometerske članke ali pa ga uporabljajo za junaka v filmih po Tomix-ovem sistemu. Tak film smo videli pred par leti, sedaj so se sovražniki nove Jugoslavije začeli bolj ukvarjati z peresom.

Piše n. pr. Artur Noyes poročevalec "Star and Stripes" (uradno glasilo ameriške vojske) da je bil pred kratkim časom pet dni z Mihajlovičem, ki je skrit v Jugoslaviji, z nič manj kot 70.000 četniki. Pravi Noyes, da je Tito v skrbeh, da je poslal že v hribe stotisoče

partizanov da poiščejo to "revolucionarno kraljevsko vojsko".

Če se Noyes čuti res poklicanega vršiti delo poročevalca, bi mu svetovali da poišče "legendarnega junaka" po drugih evropskih skrivališčih, za kar mu bo Jugoslovanska komisija za vojne zločince jako hvaležna. Le v Jugoslaviji naj ga ne išče, kajti od tam je zbežal ko je bila huda ura, in ne prav častno, kajti zbežal je v spodnjih hlačah kako pravijo.

SLOVENSKA DRUŠTVA

udružena v "Koordinacijskem Odboru za Pomoč Jugoslaviji"

VABIJO

vse rojake in rojakinje na

SKUPNO PRIREDITEV

V POMOČ JUGOSLAVIJI

katera se bo vršila v SOBOTO 2. FEBRUARJA 1946, v prostorih Gospodarskega Podpornega Društva Slovencev, Simbrón 5148, Villa Devoto.

Začetek točno ob 21. uri.

DOLŽNOST VSAKEGA NAŠEGA ROJAKA JE PODPIRATI TO NAŠO ČLOVEKOLJUBNO AKCIJO!

Prireditveni Odbor.

Naša naročnica Matilda Cigoj je prejela sledeče pismo:

Gojače, 16.9.45.

Draga Matilda:

Z velikim veseljem smo prejeli tvoje pismo, katero nas je elo razveselilo. V teh dolgih letih vojne smo mnogo pretrpeli. Dan za dnevom so bile pri nas hude borbe. Naša vas je bila bombardirana, vžigalna bomba je padla ravno pred našo hišo, kmalu je bilo vse v plamenu, na vasi je nastal grozen krik, vse je bežalo z vasi. Rasto Bovconovo je zelo poškodovano, nahaja se že sedem mesecev v bolnišnici. Kadar je prišel okupator v dolino vse je trepetalo pred njim. Mnogo krat smo se morali skrivati, otroci so jokali, ko so videli kako gorijo hiše. Culico smo imeli vedno napravljeno za slučaj bega. Vse smo morali skrivati, življenje in odejo, drugače bi nam vse pobrali. Po hišah so bile vsaki teden preiskave, kar so našli in da je bilo za njih rabo so odnesli. Mi smo imeli skritega nekaj denarja in blaga a so ga našli. V Gojačevem so pobrali mnogo živine.

V vaseh Potoče, Ravno, Selo in Vrtovin je bilo mnogo žrtev, po pet žrtvi na dan je ležalo v pokopališki kapeli. Hiš je tudi mnogo požganih za Križem. V Rihenberku ni niti ene hiše pokoncu in vsi ljudje so bili odpeljani v taborišča. Iz naše vasi so odpeljali dve družini. Prav iz vsake vasi je bil eden ali po več od njih v zaporu. Tudi jaz sem bila v zaporu, samo en dan. Ovadli so me da nosim jesti partizanom. Nosili smo jim ponoči po skritih stezah, mnogokrat smo tekli ko je na nas streljal sovražnik, toda ljubi Bog nas je vedno varoval.

Sedaj, ti pa moram popisati zelo žalostno novico, katera vem, da tudi tebe prime za srce. Viktor je šel v našo partizansko vojsko dne 11. februarja 1943. Bili so vedno v hudih borbah, zelo mnogo so morali pretrpeti, večkrat niso jedli po tri dni. Domov ni smel več priti, samo enkrat sem ga še videla potem ko je odšel z doma. Ko je bil v bližini naše vasi sem ga šla na skrivaj obiskati bila sem zelo v strahu in mnogo sem prejkala ko sem videla kako grozno trpijo. Viktorja so ubili dne 23.3.1943 na straži na banjških planotah, bili so izdani, italijani so ubili njega in tri dru-

ge tovariše. Več kot eno leto nam niso povedali da je Viktor padel, šele po kapitulaciji Italije smo zvedeli. Da bi vsaj vedeli za njegovo truplo. Zakaj je Bog mene pustil tako nesrečno, večjega križa mi ni mogel dati nesrečna sem do groba, ubogi moji otroci ker so izgubili očeta, skrbnega in dobrega očeta. Kadar Iva vidi njegovo sliko se vedno joče. Vsim ljudem se smilijo otroci kjer so tako žalostni po očetu. Iva je na prireditvi deklamirala o očetu, vsi prisotni so jokali, tako lepo je deklamirala in tako majhna. Mama in tata sta žalostna.

Pri nas se sedaj vrši pouk v šolah v slovenščini, Iva bo letos zahajala v 3 razred, Dorica v prvi...

Sedaj bi te lepo prosila kadar bo mogoče in če imaš kakšno staro krilo, ki je ne rabiš ali čevlje da mi pošlješ, hvaležna ti bom. Tukaj smo skoraj boski in nagi...

Padli v borbi za svobodo so sledeči: Ferdo Kovačev, Stanko Cigojev, Evgen in Albert Juzetev in moj Viktor.

Sprejmi mnogo pozdravov ti in tvoja družina.

Rojakinja Dragica Cigoj je prejela pismo od matere:

Vrtovin, 9.8.45.

Predraga Dragica!

Si ne moreš predstavljati kako smo bili veseli ko smo prejeli tvoje pismo. V času vojne si nismo mislili da bomo dočakali konec iste. Vendar je prišel čas da snimo brez strahu. Mnogo smo pretrpeli, ako bi hotela popisati vse naše trpljenje bi lahko napisala knjigo, samo nekaj ti bom opisala. Stavčevi so zelo nesrečni oba sina sta padla v boju. Tonček in Jože. Pri Gregorjevih je umrl oče in Albina, Stanko je padel v borbi.

Tvoje sestre Milko in Cvetko so jih fašisti aretirali in odpeljali v ječo, kjer so zelo mnogo prestale. Rešile so se po kapitulaciji Italije. Potem pa smo trpeli pod Nemci.

Sprejmi mnogo pozdravov od tvoje matere in sestre Cvetke.

MEHANIČNA DELAVNICA

Anton Klinc

Tincgasta 4386-88 U. T. 50-5750

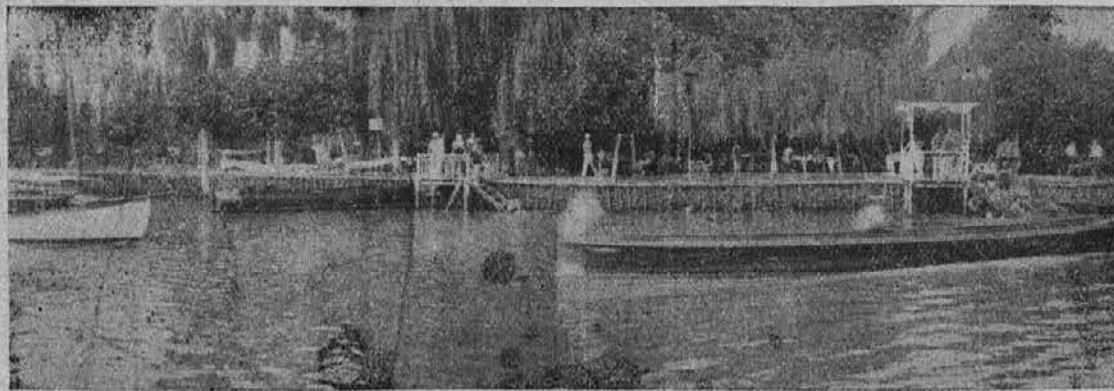
Vsem cenjenim rojakom SE PRIPOROČA, DOBRO POZNANA

Krojačnica v Villa Devoto

LEOPOLD UŠAJ

Avda. Fco. BEIRO 5380

U. T. 50-4542

RECREO "EUROPA"

Lastnika brata ROVTAR

RIO CARAPACHAY

TIGRE, F.C.C.A.

U. T. 749-589

PRVOVRSTNI HOTEL

z najboljšo KAVARNO in RESTAVRACIJO

Prevoz s postaje TIGRE, F.C.C.A. do Recrea in nazaj, odrasli \$ 1.—, otroci \$ 0.50

Keglišče, velika plesna dvorana. Prostor za PIK-NIK

PO NASELBINI

Bolezen. — V bolnišnici Rivadavia se nahaja naša rojakinja Margarita Rusijan, žena dobro poznane rojaka Ivan Rusijan. Želimo ji skorajšnega okrevanja.

Smrt. — Tov. Emil Semolič predsednik D. K. D. Ljudski oder je prejel od svojega brata pismo v katerem mu sporoča da je umrla v Komnu pred štirimi meseci mati njegove tovarišice Lojske. Uredništvo "Pravice" izreka tov. Lojzki svoje globoko sožalje ob bridki izgubi blage matere.

Zahvala. — Ljudmila Gomišček iz zavoda "Lipa" se prav toplo zahvaljuje g. Ivanu Bitežniku in soprogi za vse gostoljublje in skrb za časa mojega bivanja pri njih, ter jim želim ob enem obilne trgatve jabolk. Pozdrave tudi Sinigo-

jevim in ostalim rojakom v Cinco Saltos.

Bolezen. — V Cordobi na svojem domu, se nahaja bolan podpredsednik tamkajšnje podružnice Svobodne Jugoslavije, tov. Andrej Gregorič. Želimo mu, da bi kmalu okrevail.

Pevski zbor D. K. D. Ljudski oder izreka tem potom svoje globoko sožalje tov. Lojzki Semolič ob izgubi blage matere.

Pevski zbor

D. K. D. Ljudski oder.

IZ UPRAVNIŠTVA

Zadnje čase prihaja mnogo pritožb od strani naročnikov da ne prejema redno lista. Uprava, tem potom sporoča vsem naročnikom da list odpošlje vsem onim kateri so naročniki, če istega kdo ne dobi naj reklamira pismošo ali pa na poštnem uradu.

Po Naših Organizacijah

IZ U. S. J. SLOVENSKI ODBOR

Ob vsaki priliki, ob vsaki kampaniji ki se je napravila za pomoč domovini, se je U. S. J. Slovenski Odbor odzval pozivu, ter napravili smo vedno kar je bilo v naših močeh, za čim več pomagati žrtvam nacifašizma.

Tako tudi sedaj, ko se je začelo z novo kampanijo, katero je predložil koordinacijski odbor za pomoč Jugoslaviji, je naš odbor pričel takoj z delom. V ta namen se je že zadnje dni starega leta pričelo prodajati nove bone, katere je izdala naša organizacija, ki predstavljajo naše voščilo slovenskim otrokom v domovini.

Mnogi rojaki sočustvujejo z sirtotami v domovini, ter ob vsaki priliki po možnosti pomagajo, ali je pa tudi mnogo rojakov ki vedno zavrnejo vsaktero pomoč. Za to vdobijo vsakovrstne izgovore, kakor na primir: kdo zna ako bodo tam vdobili, saj bodo tu vse pojedli, take in enake izgovore. Povejmo vsem da to so sami prazni izgovori. O odpošljavi ki se je poslalo meseca avgusta t. l. je prišlo potrdilo da je srečno dospelo v Split, in sedaj dne 18 decembra je odposlal koordinacijski odbor 143 zabojev blaga, čevljev, mleka v prahu in drugih stvari.

Zdi se nam da bi bil že čas da bi poslednji rojak vrgel raz sebe ono malomarnost, ter vzel vzgled po ostalih rojakih, ki mnogo žrtvujejo najsibo finančno in z delom.

Posebno trgovci in podjetniki bi lahko kaj več priskočili na pomoč, zakaj oni imajo večje dohodke kot navadni delavci - proletarci, ter na ta način tudi lažje več pomagajo. Res da je nekaj teh rojakov ki venomer ob vseh prilikah pomagajo, ne samo sedaj za pomoč domovini, temveč že desetletja nazaj, ko se je pomagalo še drugim narodom, ki so tudi bili žrtve fašizma. Pozivljamo vse rojake naj sedaj v teh kritičnih časih naše domovine izpolnijo svojo dolžnost.

Imamo priliko čitati pisma ki prihajajo iz domovine, mnogo teh jih je priobčenih v naši "Pravici". Kakšne grozote, kakšno trpljenje je preстал naš narod! Mnogi se vračajo iz koncentracijskih taborišč, prihajajo domov bolani, raztrgani in povrh vdobijo še porušen dom. Kdor zavrne pomoč onim ljudem, ne more, ne sme se imenovati Slovenec, ker ni vreden nositi tega imena.

Povrh moramo pomisliti da naš narod je pomagal uničiti največjega sovražnika človeštva, to je nacifašizem. Mnogo jih je padlo v borbi in mnogo jih je ostalo pokvarjenih. Ali niso vsi oni ki so se borili proti fašizmu vredni pomoči slehernega demokratičnega Slovenca.

Nova kampanija, ki jo je predložil koordinacijski odbor je za \$ 500.000. Dolžnost nas Slovencev je kriti dober del te svote. Mi ki se že mnogo časa trudimo v tem delovanju, znamo kako težko je spraviti skupaj to svoto, znamo da je potrebno tisoče ljudi ki mesečno prispevajo. Radi tega smo se zopet obrnili na vsa Slov. društva v Buenos Airesu naj se nam pridružijo, naj se včlanijo vsi v našo organizacijo. Mi znamo da društva posamezno, skrbijo največ za razvoj svojega društva, radi tega ne morejo dati večjo pozornost za pomoč, ali je pa naša organizacija katera da vso pozornost in ves trud za pomoč domovini, in pri-

SLOVENSKI PODODBOR U.S.J. PINEYRO — F. C. S.

Dne 16. decembra p. l. je imel naš odbor svoj prvi redni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število naših rojakov članov U. S. J. Po poročilih ki sta jih podala brat predsednik, tajnik in blagajnik, katera so bila odobrena in sprejeta se je prešlo na volitev novega odbora, kateri je sestavljen takole: predsednik Rudi Jurišević, podpredsednik: Ciril Blažič, tajnik: J. Garbšček, podtajnik: Liberat Tavčar, blagajnik: Anton Hrvat, podblagajnik: J. Gril, odborniki: F. Gregorič, A. Fatur, A. Stangelj, A. Sanj, A. Francin, A. Saftič, S. Mijatović in I. Simič. Pregledovalci računov: A. Boraj, M. Bubnič in L. Tomašič.

★

B I L A N C A

od 1. junija do 31. decembra 1945.

Dohodki:

Asado	28.85
Plesna zabava	186.50
Nabiralne pole Koord. odb.	411.80
Pic - nic	95.00
Mesečna članarina	606.00
Nabrano pri vermouthe	29.85
1.358.00	

Izdatki:

Najemnina stanovanja	92.00
Nakup stolic	36.00
Brzjav Maršalu Tito	32.55
Pisarniški stroški, propaganda itd.	30.10
Izročili O. odboru U.S.J.	732.00
V blagajni	435.35
1.358.00	

t. č. blagajnik: A. Hrvat.

★

Tov. Franc Koren je nabral na nabiralno polo štev. 34 od Koordinacijskega odbora v pomoč Jugoslaviji svoto \$ 365.00 — omenjeni denar so prispevali rojaki iz Parque Patricios in sicer: F. Koren, 30; I. Sivec, 30; I. Koren, 30; I. Štraus, 5; A. Faletič, 20; I. Faletič, 10; Marija Faletič, 10; D. Ozbič, 10; R. Cetina, 10; A. Raubar, 10; R. Renčič, 5; A. Stantič, 50; J. Marusič, 5; P. Ušai, 5; R. Pirc, 5; J. Trebše, 5; J. Koren, 5; A. Koren, 5; A. Ivančič, 5; I. Sivec, 10; A. Kurinčič, 20; F. Kurinčič, 5; A. Uršič, 5; S. Miklavž, 5; J. Melinc, 5; L. Medved, 5; I. Matajurc, 5; A. Bait, 5; A. Volanič, 20; F. Bait, 5; J. Bon, 5; S. Bon, 5; I. Uršič, 10. — Skupaj 365. — pesos.

spevki vsacega člana grejo edino v ta namen.

V zadnjem času so Slovenska društva v B. A. pričela prirediti skupne prireditve za pomoč domovini. Zelo plemenito delo je to, s tem se pomaga moralno in materialno, ali to ni dovolj, s tem pride vse premalo dohodkov, da bi lahko rekli da smo se oddolžili pri našem narodu, ako hočemo da v resnici to napravimo, bi moral vsak rojak včlaniti se v našo organizacijo.

U. S. J. Slovenski Odbor.

Koordinacijski odbor v pomoč Jugoslaviji

LAS SOCIEDADES QUE HAN CONTRIBUIDO EN EFECTIVO PARA 2o. EMBARQUE:

Agrup. "Yugoeslavia Libre", filial	Cinco Saltos	\$ 250.—
"	Vicente López	2.326.—
"	Berisso	2.000.—
"	Com. Rivadavia	7.250.—
"	San Fernando	900.—
"	Punta Alta	250.—
"	Dock Sud	4.220.80
"	Córdoba	50.—
"	Juncal	300.—
"	Rosario	5.257.—
"	Santa Fe	400.—
"	Zárate	200.—
"	Comisión Eslovena	4.233.30
Soc. Eslovena "Iván Cankar"		425.—
" Eslovena "Slovenski Dom"		2.812.—
" Yugoeslava de Socorros Mutuos, Capital		1.500.—
" Eslovena de Socorros Mutuos, Capital		1.225.—
" Eslovena de Soc. Mutuos, "La Unión", Córdoba		1.000.—
Cuero, jabón, ropa, etc. recibido dir. por la C. Coord.		4.619.—

COMPRA DE ROPA EN EFECTIVO PARA 2o. EMBARQUE

o sea durante los meses de julio, agosto, sept. y octubre:

"Grafa", 92 mts. de género	\$ 197.80
"La Chiche", 40 camperas	149.85
Zanchetti Hnos., 150 pantalones y 100 camisas	1.260.—
Alvarez y Morales, lana	9.60
Arlana, 674,40 mts de género de lana	2.697.60
"Casa Tow", lana para tejer	36.—
Zanchetti Hnos., 300 pantalones y 250 camisas	2.961.—
Bruno Massa, 1320 kls. de leche en polvo	2.442.—
A. Arazi, 82 docenas de camisetetas	1.082.40
"La Cuna", 1229 ovillos de lana	553.—
S. Reisner, 328 docenas de camisetetas varias	2.264.80
Arlana, 1369 mts de género pura lana	6.805.29
S. Reisner, 30½ docenas camisetetas de frisa	858.65
A. Arazi, 254 docenas pullovers tipos varios (Dock Sud)	5.130.—
Miniam Hnos., 68½ doc. casimsetas, pantalones	1.342.20
A. Arazi, 160 docenas camisetetas y pullovers	3.307.—
A. Abrazi, 120 sobretodos, 160 pantalones y 22 doc. camisetetas	4.948.10
Miniam, Hnos. 27 doc. camperas	621.80

TOTAL \$ 36.667.09

ROPA COMPRADA 1a. QUINCENA NOVIEMBRE:

Miniam Hnos., mercaderias varias, s/factura	\$ 1.852.80
Chernikoff, varias muestras	139.60
"La Toga", 46 ? trajes para niños	142.60

Total \$ 38.802.09

VALOR DE LOS EMBARQUES:

Primer Embarque (enviado)	\$ 39.975.45
Segundo Embarque (preparado)	79.552.19

TOTAL \$ 119.527.64

NOMINA DEL COMITE EJECUTIVO, DESPUES DE LA 2a. REUNION DEL CONSEJO:

Predsednik: . . . . . Ivo Sazunič
I. Podpredsednik: . . . . . Ante Paparela
II. Podpr.: na raspolaganuju J.D.U.P. Glavni Tajnik: . . . . . Ivo Kovačević
Tajnik: . . . . . Petar Petković
Tajnik Organizacije: . . . . . Petar Zaferin
Tajnik za Propagandu: . . . . . Mate Bojanič

Blagajnik: . . . . . Ante Zanatič
I. Namestnik: . . . . . Natalio Toth
II. " . . . . . Nisim Russo
Odborniki:
Trifko Perišič, Stanislav Bareto, Franc Rustja, Franc Zajc, Peter Zanetič, Ivo Wider, Albert Kabilio, Franc Stekar, Franjo Peinović
Pregledovalci računov:
Kruno Bavčević, Miguel Fredotović in Mirko Turel

Trgovina čevljev nudi izbiro povrstnih čevljev vseh vrst po res ugodnih cenah. **ŠOLSKE POTREBSČINE**

ALBERT BELTRAM

DONATO ALVAREZ 2288

LA PATERNAL

Bar in RESTAVRANT "MIRAMAR"

PARRILLA - PRVOVRSTNA KUHINJA - KEGLIŠČE

J. LAH

Avda. Fco. BEIRO 5294

U. T. 50 - 4300

S. Gregorčičeve poezije

Rojaki! Vsak zaveden Slovenec mora več ali manj poznati zgodovino našega naroda. Za poznati zgodovino našega naroda je treba poznati duhovne velikane, med temi velikani stoji tudi S. Gregorčič. Za njega poznati je treba poznati njegovo delo, potrebno je čitati njegove pesmi. Za poznati njegove pesmi je treba kupiti knjigo, katero so izdali Slovenski izseljenci v Argentini ob njegovi 100 letnici rojstva. Pred 60 leti je že on preokoval današnje čase, nekateri njegovi nasprotniki, kratkovidneži so mu pravili da je neumen. Zato, kakor nam piše izobražen rojak; dolžnost slehernega rojaka je, da si knjigo nabavi. Knjiga je trdo vezana, ima 256 strani, 100 najlepših Gregorčičevih pesmi, 60 slik in rizb med katerimi so rojstni kraj, hiša in grob, ter pevski zbori, pevovodje in udeleženci proslave S. G. 100 letnice rojstva. Knjigo si lahko kupite v vsakem Slov. društvu v mestu isto v obeh društvih v Avellanedi, v Saavedri, Rosario in Cordobi ali pa na sedežu S. G. odbora calle Garay 3921, U. T. 61-5384. Cena knjigi je pesos 4.00 po pošti \$ 0.30 več.

Jekše Ektor
MIZARSKA DELAVNICA
★
Dr. Luis Belaustegui 4466
U. T. 67 - 3621

Ferdinand Cotič
Trgovina z železnino
★
Lope de Vega 2989
U. T. 50 - 1356

TRGOVINA JESTVIN
Srečko Turel
TRELLES 1402 U. T. 59-4104

RESTAVRACIJA
IVANČIČ RUDOLF
AÑASCO 2622

L. ROJIC
TRGOVINA JESTVIN
TRES ARROYOS 1600
U. T. 59-2153

TRGOVINA JESTVIN
in raznih pijač
Franc Spačal
Perú 498 Villa Martelli
U. T. 741-0032

Franc Stekar
Stavbinski podjetnik
★
Ramón L. Falcón 6371
U. T. 64 - 3084

RESTAURACIJA
"Pri škodniku"
KROGLIŠČE IN KEGLIŠČE
Jožef Škodnik
Añasco 2652 U. T. 59-8995

P R A V I C A

Editado por las Sociedades D.K.D. Lj. Oder, S.F. D. I. Cankar y Agr. Yug. Libre - Com. Esloveno

Slovenija v Borbi za Svobodo

(Nadaljevanje)

Zlasti na zavezniške obiskovalce dela ta red in snaga zelo dober vtis o slovenskih zdravnikah in ni čuda, da smatrajo Slovence za napredne, kulturne in izobražene ljudi, po sebnosti radi izvanredne čistote, moderne vede o medicini in ranocelništvu ter radi domače udobnosti, dasi so bolnišnice skrite daleč v notranjščini gozdovja.

V tej bolnišnici so bili slučajni ranjencev popolnoma novi, toda pacienti so se vseeno dobro počutili. Jetični bolniki so ločeni od drugih v posebnem paviljonu; pri posteljah so pljuvalniki in druga potrebna oprema.

Hrana je preprosta, zelo okusna in tečna in količina liberalna. Obiskovalec dobi vtis, da so bolniki v dobrih rokah in pod oskrbo večje osebe, ki se razume ne samo na zdravniško vedo, temveč tudi na sistematičen red in klinično izkušnost. Toda primanjkuje obveznih pasov, obvez, tkanine, zdravniških aparatov, sušilnega praška in varnostnih zaponk.

Nedaleč stran se po skrivnih potih pride do druge bolnišnične skupine. Radi varnosti pot ne vodi naravnost do cilja in vzame skoraj eno uro in pol hoda. Sicer pa ni prave poti, kajti vsi sledovi so previdno uničeni in zakriti in tujec bi se gotovo zgubil. Ta bolnišnica je izključno kirurški značaja, dasi je bila prvotno namenjena za zdravniško poučevalnico. Tej skupini načeljuje mlad zdravnik, ki se dobro razume na razne slučaje amputacij in je izredno zmožen. Tudi tukaj prevladuje velika snajžnost. Primanjkuje pa gipsa, ki je tako potreben v vseh slučajih zlomljenih kosti. Ameriški zdravniški oficirji so v tej bolnišnici opazili prvi poizkus v Sloveniji v izdelavanju umetnih udov. Neki ranjenec, kojega noga je bila odstranjena v pasnem sklepu, je krevljal okrog z leseno nogo domačega izdelka. Odgovarjala je potrebi.

Tudi operacijska miza, oziroma

stol, je domačega izdelka, teka in trpežna, iz trdega lesa in zelo uporabna. Napravil jo je slovenski mizar.

V tej bolnišnici se obdržujejo tečajji za zdravnike-novince. Knjižnica je založena z lepim številom poučnih knjig.

Druga bolnišnica v oskrbi dr. P. ima dve operacijski sobi, ki ne zastajata daleč za zavezniškimi pod enakimi okolščinami. Zdravniki so vedno zaposleni, ne samo pri kliničnem delu, temveč se bavijo tudi z ekonomskimi in kulturnimi zadevami. Pogostokrat se snidejo pod načelstvom predstojnega zdravnika in razpravljajo o svojih problemih.

V teh bolnišnicah je hrana dobra, četudi zelo preprosta. Primanjkuje pa čiste vode. Mnogokrat so bolniki preoblečeni komaj vsakih štirinajst dni. Zdravniška oskrba je v dobrih in večjih rokah, manjka pa vsega materiala in potrebščin za uspešnejše zdravljenje ranjencev in bolnikov. Do lanskega leta je prišlo od zaveznikov malo pomoči. Marca 1944 je bil ustanovljen v Sloveniji Rdeči križ in s tem je bilo tudi bolnišnicam veliko pomaganega. Neki član angleške vojaške misije je prispeval v ta namen 300.000 lir. To je dokaz, da se tudi zavezniški oficirji zavedajo velike potrebe bolnih in večje zdravniške pomoči v Sloveniji, obenem pa vsak tak korak dela večji vpliv za zavezniške države med domačimi.

Civilisti so upravičeni v bolnišnicah do iste postrežbe kakor vojaki toda, zavedati se je treba, da ima vojaštvo prednost v vseh zdravniških zadevah. Tudi nekaj zobozdravnikov prakticira v teh bolnišnicah, toda bavijo se v glavnem z izdiranjem zob. Za popravila, plombe in umetno zobovje ni materiala.

Osvobodilna fronta se dobro zaveda, da je zdravje zelo važen pogoj osvobodilnega gibanja. Zdravniški štabi, civilni in vojaški, vo-

dijo obsirno kampanjo po vojaških tabornih in po vaseh o nevarnosti nezadostne sanitacije, zlasti o nevarnosti muh, uši, bolh, o legarju, pljuvanju po tleh in čistobi stranišč. Otroci dobivajo v bolnišnicah najboljšo postrežbo in starejši ljudje v prid njim z veseljem odstopajo svoj delež svežega mleka.

V eni takih bolnišnic ordinira tudi Boža Ravnihar, junakinja v Adamičevi knjigi "My Native Land". Vest, da je živa in zelo aktivna v Osvobodilni fronti, je prispela v Ameriko januarja 1944. Vsi tisti, ki so obžalovali tragično usodo, katera jo je zadela na podlagi Adamičevih poročil, so se razveselili te novice. Istočasno pa je reakcija okoli Ameriške Domovine izkoristila ta slučaj za ponovni napad na Adamiča, češ, da si je Božino smrt sam izmislil, da iztrži čim več iztisov svoje knjige. Kaj je prava resnica o tej zadevi?

Zlasti člane Slovenskega ameriškega narodnega sveta bo zanimalo dejstvo, da je vest o Božini smrti razglasil Miha Krek, član tedanje kraljeve vlade in načelnik Slovenske ljudske stranke. Louis Adamič je dobil pismeno obvestilo o tragični "smrti" svoje mlade pri-

jateljice iz Londona, obenem pa je vest bila objavljena v New York Timesu. Novica ni bila več tajna.

Odkod je Miha Krek prejel obvestilo? Iz italijanskega vira v Rimu, od Italijanov, ki so prelivali slovensko kri v Sloveniji. In to se je zgodilo že januarja 1943, medtem ko je knjiga izšla šele oktobra 1943. Kdo si je torej izmislil to novico, pisatelj Adamič, ali gospoda, ki danes preliwa krokodilove solze in za malenkosti išče dlake v jajcu? Ta incident je tudi dokaz, da so zastopniki v jugoslovanski ubežni vladi prejemali novice od — sovražnika. Vsekakor pa Boža danes vrši svoje plemenito delo v korist slovenskega naroda in si sama pleče venec slave za svojo požrtvovalnost in narodno zavednost. Ravno tako se udeležuje v osvobodilnem gibanju njen mladostni tovariš Bač Zupančič.

(Se nadaljuje).

Radi počitnic tiskarniškega obojca je Pravica izšla šele danes. Prihodnja številka lista izide 5. februarja. Uredništvo.

Rojaki in rojakinje, vsi na veliko prireditel dne 2. februarja v prostorih G. P. D. S., prireditel organizirajo vsa slovenska društva v pomoč našemu narodu v domovini.

Dr.
CONSTANTINO VELJANOVICH
Sala especial para tratamientos del reumatismo y sala de Cirugia
Atiende:
Lunes - Miércoles - Viernes
pedir hora por teléfono.
Defensa 1155 U. T. 34-5319

KROJAČNICA
★
FRANC MELINC
★
Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356

Edini slovenski stavbenik v Saavedri
Vam je na razpolago za načrte, betonske proračune in firmo
Andrej Božič in Sin
Tehnični konstruktor
DONADO 4876 U. T. 70-6112

TRGOVINA JESTVIN
Oton Turel
ANDRES LAMAS 1265
U. T. 59-1892

Kadar se misliš preseliti poslužise PREVOZNEGA PODJETJA
ANTON BLAZINA
PREVAŽANJE PO MESTU IN NA DEŽELO
TRIUNVIRATO 2789 U. T. 54 - 0257

TRGOVINA Z ŽELEZNINO BAZAR
Zaloga raznovrstnih barv in firnežev CENE ZMERNE
KAZIMIR SIRK
GAONA 2369 U. T. 59-1118

KROJAČNICA
Stanislav Maurič
Velika izbira modernih oblek
★
Trelles 2642 U. T. 59 - 1232

Se priporoča rojakom dobro znana ČEVLJARNICA
Delo solidno
L. Brankovič
MORLOTE 138 La Paternal

Elegantne obleke po najnovejšem kroju, si lahko nabavite pri
Krojačnici "GORICA"
Franc Leban
WARNES 2191

Josip Hlača
Mehanična delavnica
Villa Real 140 José Ingenieros
U. T. 757-640

RECREO "LLAO-LLAO"
RIO CARAPACHAY TIGRE, F.C.C.A.
IZBORNA DOMAČA KUHINJA. ČEDNE IN ZRAČNE SOBE
CENE ZMERNE
Se priporoča rojakom
I. OBERDANK

Pivarna Kroglišče in Keglišče
DJURO KOVAČ
SVEŽE PIVO
WARNES 2113 LA PATERNAL

PLANOS - CALCULOS HORMIGON ARMADO CONSTRUCCIONES
Pedro Morán 5130 U. T. 50-7186
Esc. Lope de Vega 2802 50-5995